

עלויות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

והא אית לי סהדי דכל שתא ושתא אתית לשוקא. נ"ל, כגון שבא לשוק אחר שהחזיק זה ג"ש והיה לו למחות⁸⁴, שאם בתוך ג"ש בלבד יבא שם, הרי עדיין לא הי' זקוק למחות, ובסוף ג' בשוקי בראי הוה במקום שאין ראוי למחות משם על חזקה זו.

אמר רבא עביד אינש דכל תלתין יומין טריד אינש בשוקא. י"מ, דמתוך טרדתו לא סר אל ביתו, וגם לא שאל אם אחר מחזיק בו, וכגון שהי' לו בית אחר בעיר, שאם לא כן האיך מניח ביתו ונכנס ברשות אחרים אם לא מכרו⁸⁵. וי"ל, אם הי' מתאכסן עם בני שיירה, שלא הי' יכול לטעון שלא הי' יכול להפרד מבני חברתו, א"נ שהי' רוצה לדור במקום שמכניסים לו לחם ומזון, וק"ל על פי זה⁸⁶, והלא אפי' הי' בשוקי בראי ולא הי' יכול למחות שם, אבל יודע הי' שמחזיקים בקרקע שלו, והכי מוכח לקמן בפרקי⁸⁷ דהא מפרש רב טעמא, דהא דתנן הי' ביהודה והחזיק בגליל אינה חזקה, הא יהודה ויהודה הויא חזקה, משום דמחאה שלא בפניו הויא מחאה, יהודה וגליל כשעת חירום דמו ואין המחאה נשמעת, אבל לא רצה להעמיד טעם המשנה מפני שהחזקה נשמעת מיהודה ליהודה, וזקוק לבא למחות, ומיהודה לגליל אינה נשמעת, ומשום דס"ל דאין החזקה נשמעת מיהודה לגליל, ואם יש שם עדים שהודיעוהו החזקה, זקוק הוא לבא ולמחות, וכן הלכה, ואנו מבררים הדבר במקום בס"ד. ולענין עובדא דשמעתין, י"מ (עוד) עביד אינש דכל תלתין יומין טריד בשוקי, ואף על גב שזה מחזיק בביתו, שוכח מלמחות בשביל הטרדה ולא נזדמן לו למחות. עלה בידינו במעשה דשכונאי גואי, ובמעשה דשוקי בראי, ג' ארצות לחזקה יהודה ועבר הירדן והגליל, הי' ביהודה והחזיק בגליל או בגליל והחזיק ביהודה, אינה חזקה, עד שיהא עמו במדינה, לפי שסתמן יש חירום ביניהם ואין השיירות מצויות מזו לזו, ואין בעלים ראשונים זקוקים למחות, אף על פי שהן יודעין שזה מחזיק בקרקע שלהן, לפי שאין מגיד ואין משמיע על (החזקה) [המחאה]. החזיק ג' שנים בשדה חבירו בגליל, טען חבירו ואמר אני ביהודה הייתי, על המחזיק להביא ראיה שהיה עמו במדינה, שהרי אין חזקת ג"ש מועלת אלא מחמת שיש פשיעה ביד בעל הקרקע שהיה לו למחות ולא מיחה, לפיכך כ"ז שלא נתברר לנו בעדים שהי' עמו במדינה, כדי שיהא מוטל עליו למחות, אינה חזקה. לא הי' במדינה כל ג' שנים, ויש שם עדים שהיה עמו במדינה לאחר ג', ולא מיחה, הרי זו חזקה, שכיון שהיה עמו במדינה וכבר שמע שהחזיק זה ג' שנים, הי' לו למחות מיד. ואם יש עדים שהיה טרוד משבא והי' עמו במדינה או באותה העיר, כגון שבא לשוק הרי כ"ז השוק לבו טרוד בסחורתו ועסקיו, לפי' אם טען ואמר בשוק הייתי טרוד ולא נזכרתי למחות, נאמן. הי' עמו במדינה אחת, אלא שהי' בעיר אחרת, והמחזיק בעיר אחרת, וטען ואמר כבר מחיתי בפני עדים באותה העיר אשר גרתי בה, אינו נאמן, שכיון שהי' עמו במדינה והוזקק למחות, עליו להביא ראיה שמחה. הי' עמו בגליל והחזיק שנה או שנתיים ויצא משם והלך ליהודה, אינה חזקה, שלא הוזקק למחות בעודנו עמו בגליל, כיון שלא החזיק עדיין ג"ש, ולאחר שהי' ביהודה לא הוזקק למחות כיון שאין מחאה נשמעת משם. מי שהיו לו שדות הרבה לקוחות בידו מאיש א', ומכרן לחברו, וא"ל כל שדות פלוני מכורות לך, והיתה שם שדה אחת שנקראת גם היא על שם המוכר ככל השדות שלקח ממנו, כגון שקורין אותה שדה פלוני, וטען המוכר ואמר אף על פי שקורין אותה על שם פלוני, לא היתה שלו מעולם, ולא מכרתי לך אלא השדות שלקחתי ממנו, אם (יש) [אין] עדים שיודעים, אינו נאמן, שכיון שידע המוכר כי זה השדה גם היא נקראת ע"ש האיש ההוא, ואין הדבר ידוע בעדים אם היתה לקוחה ממנו ואם לאו, הי' לו לפרש בשעת המכר ולומר חוץ משדה פלונית, שאע"פ שנקראת על שם פלוני לא לקחתי ממנו [וכיון שלא פירש ומכר לו בסתם חזקה שזו השדה שנקראת גם היא על שם האיש ההוא לקוחה]. היו עדים שיודעים שלא היתה אותה השדה בה, ששדה זו של אבותיו של מוכר, והיתה כל הימים בחזקתו, הרי זו אינה מכורה, שהאומר שדות פלוני אני מוכר לך אין במשמע אלא השדות שקנה ממנו, אבל לא השדות שנקראות על שמו ולא היו שלו מעולם, ואם אין למוכר שדות לקוחות ממנו אלא שדות הנקראות על שמו, ולא היו שלו מעולם הרי הן מכורות, שאני אומר שם השדות הזכיר, שדות הנקראות ע"ז מכר לו.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

בקשתא - מקום.

בעיליתא - בעליה.

דזבנה מינך - בחזקת שהייתי סבור דזבנה מינך לקחתי ממנו.

דדר בה - ההוא דאמרת דזבנה לך.

אפי' חד יומא - כדי לאמת דבריך ואוקמה בידך הואיל והחזקת שני חזקה ושוב לא תצטרך להביא עדים שלקחה מבעליו אותו שמכרה לך משום דטוענין ליורש וטוענין ללוקח דהבא משום ירושה ומשום מקח אינו צריך טענה אלא ראייה שדר בה המוכרה לו יום אחד בעי.

חביבי - ר' חייא דודו של רב כדאמרינן בסנהדרין (דף ה) דרב בר אחוה דר"ח ובר אחתיה דר"ח.
ואמרי ליה - לחביבי אמאי צריך להביא עדים שראוהו בבית יום אחד.
וכי אין אדם עשוי ליקח בלילה - ולמכור לאחר שיתן לו ריוח באותו לילה עצמו והוה לך לאוקומי להאי אנכסיה
בטענה זו דהא טוענין ללוקח ומיהו כר"ח קיי"ל כדמוכח מסקנא.

רבינו גרשום מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

איבעית אימא. משום הכי בעי ר' חייא ראייה גבי לוקח משום דלוקח שאני מיורש דלוקח לא שדי זוזי בכדי דהואיל ויהיב
דמי מדקדק יפה דההוא דזבניה ניהליה דדייר ביה חד יומא והואיל שטוען מפלניא זבינתיה דזבנה מינך צריך למית
ראיה דדר בה חד יומא ההוא דזבנה ניהליה אי לא מייתי ראייה לא מוקמינן לה בידיה:

תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

(לב) א"ל אית לך סהדי דדר ב' ההוא גברא אפי' חד יומא. אי קשיא ומאי צריכין לסהדי ליהוי מהימן איהו למימר דדר
ב' חד יומא ע"י מיגו דאיבעי אמר מינך זבנתי ואכלתיה שני חזקה תשובה אי הוה סגי לי' בההוא בלחוד הוה אמרי' מיגו
אלא אכתי צריך לטענת ב"ד שרוצים לטעון דודאי ההיא פלוני זבנה מיני' ואין ב"ד טוענין אלא בדבר ברור ולא בדבר
הבא ע"י מיגו ותרי לא עבדי' לי' מיגו וטענת ב"ד הילכך אי אית לי' סהדי דדר ב' אפי' חד יומא טעני' לי' ואי לא לא טעני'

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

(ק"ח) ההוא גברא דדר בקשתא בעיליתא ארבעין שנין. אתא מאריה דביתא אמר ליה מאי בעית בהאי ביתא. אמר ליה
מפלניא זבינתיה דזבניה מינך. אתא לקמיה דרבי חייא אמר ליה אי אית לך סהדי דדר ביה ההוא גברא דאתית מחמתיה
אפילו חד יומא מוקמינא לה בידך. אמר רב הוה יתיבנא קמיה דחביבי ואמרי ליה וכי אין אדם עשוי ליקח ולמכור בלילה.
וחזיתיה לדעתיה דאי אמר ליה קמאי דידיה זבניה מינך הוה מהימן ליה מגו דאי בעי אמר ליה אנא זבינתיה מינך. וכי
תימא למאי דאקשי ליה רב לר' חייא מאי אהדר ליה ר' חייא אקשי, ליה רב חד ענינא ואהדר ליה ר' חייא ענינא אחרינא
דלא שייך ביה ולא מיתריץ ביה קושייה. ותו מאי וחזיתיה לדעתיה דקאמר דמשמע דמגו שינויא דשני ליה הוא דאתחזי
ליה הכי. ומסתברא דהכי אהדר ליה מי קא טעין בריא לי דליהמניה. כלומר אי הוה טעין האי לוקח בתרא קמאי דידי
זבניה לוקח ראשון מינך, הכי נמי דאיכא למימר לקח ומכר לאלתר הוה אלא כיון דלא בריא ליה למחזיק דהוא לוקח
בתרא דההוא דזבנה איהו מיניה זבנא מיניה דהאי מערער דאית ליה סהדי דדידיה היא, הוה ליה האי מערער ודאי והאי
מחזיק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי. הילכך [אי] אית ליה סהדי דדר בה ההוא דמקמיה אפילו חד יומא, דאיכא למימר
דילמא בההוא יומא זבניה. טענינן ליה ללוקח, דהא מוכחא מילתא דכי זבין ליה מידי דהוה קאי בידיה ובחזקתיה זבין
ליה. ואי לא [לא] טענינן ליה, דלאו כלוקח דמי אלא כמאן דזבן מיניה מידי דידע דלאו דידיה הוא, והוא לא חזקה דידיה
כחזקה שאין עמה טענה. והיינו דקאמר רב וחזיתיה לדעתיה דהאי טענה דאדם עשוי ליקח ולמכור בלילה ליכא
להימוניה ללוקח בגוה אלא היכא דאתי בטענת בריא.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

מי שהחזיק בחצר חברו שלש שנים ובא המערער בעדי אבות והלה טוען מפלני לקחתיה בחזקת שהוא לקחה ממך אם
הביא זה עדים שאותו פלני שמכרה לו דר בה יום אחד כאדם הדר בשלו טוענין ללוקח מה שהיה יכול לטעון זה שמכרה
לו אלו החזיק בה כל כך זכרה בה הואיל והתחילה החזקה ביד זה שמכרה לו וגמרה הוא ועוד שלא פשע כשלקחה ממנו
אחר שראהו דר שם כשלו ומ"מ דוקא שדר בה הוא שני חזקה שלמים חוץ מאותו יום או אותו זמן שדר בו האחר שאם
לא כן היה אין מצטרפין אלא בשטר כמו שיתבאר למטה ואם לא הביא עדים על כך לא זכה ומוציאין ממנו שדה ופירות
על הדרך שביארנו ביורש ואם טען בבריא שהוא יודע על אותו פלני שלקחה ממנו או שבפניו מכרה לו הרי זו טענה
והחזיק כמו שביארנו למעלה טען שבפניו דר שם אבל אינו יודע אם לקחה ממנו יש אומרים שטענתו טענה מתוך שיכול
לומר ממך לקחתיה וגדולי הראשונים שבקטאלוניה כתבו שאין נאמן לא שאדי איניש זוזי בכדי ומ"מ אם נראה בו
כאדם הרוצה ליקח אין זה כלום כמו שביארנו במשנה היה ביד זה שטר שהמערער מכרו לזה שמכרה לו אין צריך עדים
שדר בו המוכר וכן אם הביא עדים שהעידו שהמערער מכרה לזו שמכרה לו

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

הא דאמר ליה רבי חייא לההוא גברא אית לך סהדי דדר ביה ההוא דקמך אפילו חד יומא ואיהו לא מהימן לומר דדר
ביה מגו דאי בעי אמר אנא זבניתה מיניה. טעמא דמילתא דלא טענינן ליה אנן לקחה מוכר מן הראשון אלא א"כ יש
עדים, שרגלים לדבר שלקחה כיון שדר בה, ומשום מגו דידיה לא טענינן ליה אנן, אף על פי שהיה נאמן אלו בא בטענה

כגון דאמר קמאי דידי זבנה מינך, ואי לא טעין לא טענינן ליה משום דמיחזי לן כשיקרא הואיל ולא דר בה, ואי משום דהאי אמר הכי אנן לא טענינן ליה שלא מפיו אנו חיינן. אמר ליה רב וכי אין אדם עשוי ליקח ולמכור בלילה. וכיון שכן יכולין אנו לומר דזבנה ראשון ממערער וכיון שהוא לוקח נטעון ליה, ורבי חייא לא חש לה ולעולם אין טוענין לו אלא אם כן אנו יודעין שדר בו בעדים ולא על פיו של זה.

חדושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

אתא לקמיה דרבי חייא א"ל אי אית לך סהדי דדר ביה ההוא פלניא וכו'. פי' לפי שטוענין ללוקח אבל בלא"ה אין טוענין לך כי כיון שלא ירד לתוכה נראה כטוען טענת שקר ואף על גב דאילו אתא מוכר גופיה הכא וטעין דזבין הוה מהימן אנן לא טענינן.

שיטה מקובצת מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

עליות דר"י
תוס' הרא"ש

אמר רב הוה יתיבנא קמיה דחביבי ואמרי ליה כו' וחזיתיה לדעתיה כו'. צריך לפרש מה ענין זה אצל השאלה ששאל וכי אין אדם עשוי כו'. ועוד קשה מה תשובה היא זאת על מה שאמר רבי חייא דהבא מכח לוקח או מחמת ירושה צריך ראייה. יש לומר דרב לא קאי אההיא אלא סלקא דעתיה דרב דההוא גברא לא קאמר אלא מפלניא זבינתה דזבנה מיבך בסתם ומשמע מיניה שפיר דקמי דידי זבנה מינך ולא מהימן ליה רבי חייא על ידי מגו משום דהוי כמו מגו במקום עדים שאי אפשר אם קנאו שלא ידעו העולם ולא ראוהו דר בו מעט ולהכי פריך דשפיר יוכל להיות שאדם יקנה וימכור באותו לילה עצמה כשנותנים לו מעט ריוח ואין בני אדם יודעים והכיר רב בדעתו של רבי חייא שלא היה טעמו תלוי בכך אלא משום דהבין מתוך דבריו ולא קאמר קמי דידי כדאמר רב וחזיתיה לדעתיה דחביבי דהא אמר קמי דידי זבנה מינך מהימן כלומר אי מעיקרא הוה טעין הכי אבל אי בעי טעין השתא לא מהימן דמגו למפרע לא אמרינן. עליות הר"י ז"ל ותוספות הרא"ש ז"ל:

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

וחזיתיה לדעתיה דאי הוה טעין קמי דידי זבנה מהימן, מגו דאי בעי אמר מינך זבנתה. נ"ל, דאפי' לא טען כן מתחילה, אלא שטען סתם מפלניא זבנתה דזבנה מינך, כי הדר א"ל ב"ד אית לך סהדי דדר בי' ההוא דקמך חד יומא, מהימן לומר קמי דידי זבנה מינך, דקיי"ל טוען וחוזר וטוען, שאע"פ שאלמלא מה שהוא מפרש דבריו הראשונים אח"כ לא הי' נאמן עכשיו במה שטוען, (אף כאן) [אפילו כן] יכול לחזור ולטעון כי מה שאמר תחילה מפלניא זבנתה דזבנה מינך, מחמת שלקחה בפניו אמר כן, וכיון שיש לנו להאמינו על כל טענת בריא שיטעון כיון שהחזיק ג"ש, לא הפסיד במה שלא בירר מתחילה טענתו, כיון שהוא חוזר לברר דבריו הראשונים 382. מיהו כל כמה דלא טעין, לא טענינן לי', לפי שיש על הלוקח לברר ולטעון בפני מפלניא זבנתה דזבנה מינך קמאי דידי, וכל כמה דלא מברר כך, אלא שהוא אומר מפלניא זבנה דזבנה מינך, אמרי' שמחמת שהגיד לו המוכר כן, או שהגידו לו בני אדם, ועל סמך דבריהם הוא אומר דזבנה המוכר מזה, [ולא מהניא] דחזקה שיש עמה טענה מפורש בעי' 383.

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יד הלכה יד

הרי שאכל שדה זו שנים רבות ובא המערער ואמר לו מה לך ולשדה זו הודה ואמר לו יודע אני שהיתה שלך אבל פלוני מכרה לי והוא לקחה ממך, ואמר לו המערער פלוני ע שמכר לך גזלן הוא, הואיל והודה שהוא שלו ושלא לקחה ממנו תחזור השדה וכל הפירות למערער אף על פי שאין לזה המערער פ עדים שהיא שלו וכן כל כיוצא בזה, הביא זה המחזיק עדים שפלוני שמכר לו דר בה אפילו יום אחד או שאמר לו בפני צ לקח ממך ואחר כך מכרה לי, מעמידין אותה ק בידו שהרי יש לו טענה עם חזקתו ואילו רצה טען ואמר ממך לקחתיה שהרי יש לו שני חזקה.